

Socialdepartementet
Enheten för hälsa och civilsamhälle

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Stockholm 2026-01-08

**REMISSYTTRANDE;
Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid
servering av alkohol
(Ert diarienummer S2025/01618)**

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar över 5 900 medlemsföretag med drygt 8 400 arbetsställen, huvudsakligen restauranger, hotell, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

1. INNEHÅLLET I FÖRENKLINGSRÅDETS FÖRSLAG

Det av Socialdepartementet remitterade förslaget från Förenklingsrådet innehåller i huvudsak följande:

- Kravet i 8 kap. 15 § första stycket alkohollagen på att ett serveringsställe ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för att få stadigvarande serveringstillstånd tas bort. Som en följd av detta föreslås även ett slopande bestämmelserna i samma lagrum om att gästerna ska kunna tillhandahållas ett varierat utbud av maträtter och att matutbudet efter klockan 23.00 får begränsas till ett fåtal enklare rätter.
- Bestämmelserna i 8 kap. 15 § andra stycket alkohollagen om att serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservering och att en eventuell drinkbar får ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen tas bort.

- Bestämmelsen i 8 kap. 4 § alkohollagen om att den som bedriver cateringverksamhet måste ha ett eget kök för tillredning av mat tas bort, men kravet på att tillhandahålla tillredd mat vid servering av alkoholdrycker i samband med catering kvarstår oavsett om det rör sig om tillfälligt eller stadigvarande serveringstillstånd.
- Bestämmelserna i 8 kap. 15 § tredje stycket alkohollagen om krav på tillhandahållande av tillredd mat för att få tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten och servering i slutet sällskap tas bort.
- Undantagsbestämmelserna i 8 kap. 15 § fjärde stycket alkohollagen om att tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matservering och att det inte heller ställs krav på matservering vid provsmakning enligt 8 kap. 6 eller 7 § alkohollagen tas bort.
- Kravet i 8 kap. 16 § alkohollagen om att lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt förtydligas genom att kravet även ska omfatta andra utrymmen som används för servering – exempelvis serveringsutrymmen utomhus.
- Det förslag som tidigare lämnats i betänkandet En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23) avseende krav på godkännande av serveringstid vid catering i 8 kap. 4 § alkohollagen införs. Vidare föreslås ett förtydligande i bestämmelsen av att cateringservering med cateringtillstånd även kan ske utomhus.
- Rubriken närmast före 8 kap. 14 § alkohollagen ändras – av tydlighetsskäl – från ”Lokaler och utrustning” till ”Serveringsutrymmen”.
- Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2026 men äldre föreskrifter ska gälla fortfarande vid prövning i domstol av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.
- Serveringstillstånd som meddelats före ikraftträdandet kommer alltså gälla efter ikraftträdandet och då kravet på kök och matservering i nuvarande 8 kap. 15 § upphör gäller detta således även för tidigare meddelade tillstånd.

2. VISITAS SYNPKTER

2.1 Visitas sammanfattade inställning till förslaget

Visita finner att Förenklingsrådets förslag i dess huvudsak är synnerligen välkommet och tillstyrker det därför. Dock anser vi att de föreslagna lagändringarna om möjligt bör träda i kraft tidigare än den 1 juli 2026 – och då förslagsvis den 1 maj 2026.

Förslaget motsvarar i huvudsakliga delar sådana förändringar avseende alkohollagen som Visita anser vara mycket viktiga och i många år har förordat och verkat för. Vi anser att förslaget är väl genomarbetat, välmotiverat, väl konsekvensutrett i enlighet

med gällande krav och även i övrigt berett på ett sådant fullständigt sätt att det kan ligga till grund för beslut om de föreslagna lagändringarna.

Vi får i det följande närmare kommentera de olika delarna i förslaget.

2.2 Avskaffande av mat- och kökskraven

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.1 att kravet i 8 kap. 15 § första stycket alkohollagen på att ett serveringsställe ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för att få stadigvarande serveringstillstånd tas bort. Som en följd av detta föreslås även ett slopande av bestämmelserna i samma lagrum om att gästerna ska kunna tillhandahållas ett varierat utbud av maträtter och att matutbudet efter klockan 23.00 får begränsas till ett fåtal enklare rätter.

2.2.1 Alkohollagens mat- och kökskrav behöver på goda grunder avskaffas

De så kallade mat- och kökskraven i alkohollagen hör till de regler som företagen i besöksnäringen under lång tid upplevt som mest belastande, problematiska och irriterande och som Visita därför ser som nödvändigt att avskaffa. Skälen för detta kan sammanfattas enligt följande.

Alkohollagens krav på tillhandahållande av lagad eller på annat sätt tillredd mat innebär enligt förarbetsuttalanden att det måste finnas ett flertal förrätter, huvudrätter och desserter att välja bland. Visita anser att det inte är rimligt att generellt kräva ett sådant matutbud. Matkravet med dess nuvarande utformning framstår som förlegat och ställer till onödiga problem och medför onödiga kostnader för många företag. Det är heller inte meningsfullt att ställa krav på att tillståndshavare ska kunna tillhandahålla mat under hela serveringstiden, oavsett tid på dygnet och oavsett om det kan förväntas att någon kommer att beställa mat eller inte.

Matkravet i den svenska alkohollagen har visserligen en lång tradition, men det är nu hög tid att ompröva detta i ljuset av den samhällsutveckling som har skett de senaste decennierna. Visitas bedömning är att den aktuella regleringen i dagsläget i hög grad brister i legitimitet och den medför också att Sverige avviker från den ordning som råder i såväl våra nordiska grannländer som i Europa i övrigt. Visitas uppfattning är därför att det finns mycket starka skäl för att avskaffa alkohollagens matkrav – och omvänt ser vi inte att det finns några i realiteten vägande skäl för att behålla det.

De huvudsakliga problemen med alkohollagens matkrav kan i punktform beskrivas enligt följande:

- Matkravet medför att många restauranger *tvingas ha ett matutbud som i praktiken inte efterfrågas* av gäster. Restauranger som önskar serveringstillstånd tvingas inte sällan lägga till exempelvis för- eller efterrätter

som de annars inte skulle valt att ha på menyn för att kommunen bedömer att det behövs.

- Reglerna *tolkas olika i kommunerna runtom i landet* och märkliga situationer uppkommer inte sällan när alkoholhandläggare ska granska restaurangmenyer för att bedöma om alkohollagens krav är uppfyllt eller inte. I vissa kommuner kan det krävas exempelvis tre förrätter, fem huvudrätter och tre desserter, i en annan kommun är det tillräckligt med tre av varje och i en tredje krävs fyra av varje etc. Diskussioner uppkommer ibland även om vad som egentligen är en för- eller en huvudrätt. Företag med verksamhet i flera olika kommuner vittnar om hur lagstiftningen tillämpas olika lokalt.
- Att myndigheter ska bedöma och godkänna matutbudet på serveringsställen framstår rent allmänt som märkligt. *Tillståndsmyndigheterna tvingas även lägga tid och resurser på sådana bedömningar* i stället för att bedriva annan typ av tillsyn.
- Matkravet är även *kontraproduktivt ur ett hållbarhetsperspektiv*, eftersom det i många fall även medför att restauranger har maträtter på menyn som i verkligheten har mycket låg omsättning och där råvarorna därför måste kasseras återkommande till följd av att de inte omsätts. Ett borttagande av matkravet kan alltså underlätta och bidra till att nå bindande mål om att minska matsvinn.
- Det måste sägas vara *inkonsekvent och en uppenbart onödig regelbörda* för företagen att det finns ett lagkrav på ett visst utbud av mat i alkohollagstiftningen, samtidigt som det numera – vilket i sig är fullt rimligt och självklart – inte finns något krav på att mat faktiskt ska serveras eller förtäras i samband med varje servering av alkoholdrycker. Regleringen är helt enkelt i hög grad krystad och svår att försvara genom logiska resonemang.

Av ovanstående inställning till matkravet följer naturligen att Visita även anser att alkohollagens krav på eget kök i anslutning till serveringslokalen ska avskaffas. Att avskaffa matkravet men behålla kravet på ett eget kök för att beviljas serveringstillstånd skulle givetvis vara mycket märkligt, för att inte säga orimligt.

Kravet på eget kök medför också ett omotiverat hinder för företag som önskar bedriva alkoholservering att exempelvis effektivisera sin verksamhet genom tillredning av mat i ett centralt kök för distribution till flera av sina restauranger med serveringstillstånd. Även tillhandahållande av tillredd mat som inköpts från annan part förhindras indirekt av denna regel. Detta är ytterligare exempel på hur den rådande regleringen utan rimliga skäl hindrar utveckling och effektivisering i företag.

Mot denna bakgrund välkomnar Visita Förenklingsrådets förslag att avskaffa mat- och kökskraven i alkohollagen. Det är hög tid för en sådan reform i syfte att modernisera regleringen och anpassa den efter dagens förhållanden. Detta skulle påtagligt och på

ett mycket tydligt och i hög grad efterfrågat sätt minska regelbördan för de företag inom besöksnäringen som önskar bedriva alkoholservering.

Anmärkas kan här även att det säkerligen är så att de flesta restauranger kommer att fortsätta bedriva matservering även om matkravet avskaffas. Men de skulle då själva kunna välja utformning och utbud på menyn etc. Och matutbudet behöver då inte tillhandahållas av rent formella skäl i de situationer då mat inte efterfrågas utan kan anpassas efter en verklig efterfrågan från gäster och kunder.

2.2.2 Ett avskaffande av mat- och kökskraven innebär inte lägre krav på innehavare av serveringstillstånd - vilket är positivt

Visita vill här också med tydlighet framhålla att ett avskaffande av alkohollagens mat- och kökskrav på intet sätt står i motsatsförhållande till höga krav på innehavare av serveringstillstånd, bedrivande av en ansvarsfull alkoholservering och motverkande av olägenheter såsom servering till underåriga, oordning eller onykterhet. Alkohollagens krav i bl.a. de avseendena står Visita givetvis bakom – och de består ju definitivt även efter ett avskaffande av mat- och kökskraven.

Alkohollagens krav på den som söker och/eller innehar serveringstillstånd är och kommer så att vara många, omfattande och långtgående även om mat- och kökskraven avskaffas, vilket enligt Visitas uppfattning är rimligt. Det kommer fortsatt att gälla högt ställda krav avseende lämpligheten hos tillståndshavare och de personer som företräder sådana och de kommer fortsatt att stå under bl.a. kommunens och Polismyndighetens tillsyn.

Ett avskaffande av mat- och kökskraven innebär alltså inte på något sätt att det blir ”fritt fram” för vem som helst att söka och erhålla serveringstillstånd. Det kommer också fortsatt att finnas möjlighet för kommunerna att neka serveringstillstånd i de fall alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

För att här ge några exempel på sådana krav på tillståndshavare enligt alkohollagen som även efter ett avskaffande av mat- och kökskraven kommer att bestå och fortsatt bidra till att säkerställa att alkoholpolitiska olägenheter etc. motverkas i samband med servering av alkoholdrycker kan nämnas bl.a:

- *3 kap. 5 §* Försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.
- *3 kap. 7 §* Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller

motsvarande den som inte har fyllt 18 år. Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras till den som har fyllt 18 år.

- *3 kap. 8 §* Alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel. Den som lämnar ut alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 3 kap. 7 §
- *7 kap. 1 §* Vid marknadsföring av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat till konsumenter ska särskild måttfullhet iakttas. Reklam- eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol. Marknadsföring får inte rikta sig särskilt till eller skildra barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år.
- *8 kap. 1 §* För servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och av alkoholdrycksliknande preparat krävs tillstånd av den kommun där serveringsstället är beläget (serveringstillstånd).
- *8 kap. 11 §* En ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten. Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten.
- *8 kap. 12 §* Serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag. Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.
- *8 kap. 17 §* Om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.
- *8 kap. 18 §* Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. Det sista gäller dock inte vid rumsservering. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt. Tillståndshavaren

ska till kommunen anmäla den eller de personer som har utsetts att ansvara för serveringen av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

- *8 kap. 19 §* Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §. Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.
- *8 kap. 20 §* Vid servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.
- *8 kap. 21 §* Priset för en alkoholdryck eller ett alkoholdrycksliknande preparat får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken eller preparatet jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker eller alkoholdrycksliknande preparat med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.
- *8 kap. 23 §* Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar.
- *9 kap. 2 §* Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.
- *9 kap. 14 §* Bokföringen i en rörelse som är tillståndspliktig eller som annars bedrivs med stöd av denna lag ska vara så utformad att kontroll av verksamheten är möjlig. Den som bedriver rörelsen är skyldig att på begäran av en tillsynsmyndighet visa upp bokföringshandlingarna. Tillståndshavare, tillverkare, partihandlare och den som bedriver handel med teknisk sprit är skyldiga att till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna föra statistik över verksamheten enligt alkohollagen.
- *9 kap. 15 §* På begäran av tillsynsmyndighet ska den som bedriver servering av eller detaljhandel med folköl lämna de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till rörelsens lokaler för att utöva tillsynen.

- 9 kap. 17 § En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd en erinran, eller i allvarligare fall eller vid upprepade överträdelse, en varning om denne inte uppfyller de krav som gäller för tillståndets meddelande, eller följer de bestämmelser som gäller för servering eller gårdsförsäljning enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.
- 9 kap. 18 § En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om tillståndet inte längre utnyttjas, det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Visita ställer sig härutöver även bakom den problembeskrivning beträffande de aktuella frågorna som Förenklingsrådet ger i avsnitt 4.1 och de bedömningar som rådet gör i avsnitt 5.1.

2.3 Avskaffande av bestämmelserna om sittplatser och drinkbar

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.2 att bestämmelserna i 8 kap. 15 § andra stycket alkohollagen om att serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservering och att en eventuell drinkbar får ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen tas bort.

Visita delar den problembeskrivning beträffande frågorna som Förenklingsrådet ger i avsnitt 4.1.6 och de bedömningar som rådet gör i avsnitt 5.2.

Vid ett avskaffande av alkohollagens mat- och kökskrav måste en följdändring rimligen även vara att avskaffa kravet på sittplatser för matservering på det sätt Förenklingsrådet föreslår.

Den föreslagna ändringen skulle dessutom även tydligt och slutligt lösa den problematik som i tillämpningen av alkohollagen på senare tid i vissa fall uppkommit beträffande serveringsställen som saknar sittplatser inomhus och därför nekats serveringstillstånd – vilket Visita i och för sig anser vara en alltför långtgående och felaktig tolkning av lagen. I den frågan finns det numera två domar från kammarrätterna där olika och i sak oförenliga bedömningar görs av domstolarna (Kammarrätten i Göteborgs dom den 3 april 2024 i mål nr 7347-23 respektive Kammarrätten i Stockholms dom den 5 december 2025 i mål nr 4102-25). Vid ett genomförande av Förenklingsrådets förslag upphör alltså denna problematik, vilket är välkommet.

2.4 Avskaffande av kravet på eget kök vid catering

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.3 att bestämmelsen i 8 kap. 4 § alkohollagen om att den som bedriver cateringverksamhet måste ha ett eget kök för tillredning av mat tas bort, men att kravet på att tillhandahålla tillredd mat vid servering av alkoholdrycker i samband med catering ska kvarstå oavsett om det rör sig om tillfälligt eller stadigvarande serveringstillstånd.

Visita delar den bedömning som Förenklingsrådet gör i avsnitt 5.3. avseende skälen för att avskaffa kravet på eget kök för tillredning av mat vid cateringverksamhet och har ingen invändning mot att kravet på tillhandahållande av tillredd mat i samband med servering av alkoholdrycker i samband med catering bibehålls.

2.5 Avskaffande av undantag vid pausservering och provsmakning

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.4 att undantagsbestämmelserna i 8 kap. 15 § fjärde stycket alkohollagen om att tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matservering och att det inte heller ställs krav på matservering vid provsmakning enligt 8 kap. 6 eller 7 §§ alkohollagen tas bort.

Vid ett avskaffande av alkohollagens matkrav fyller de aktuella bestämmelserna inte längre någon funktion. Visita delar alltså den bedömning som rådet gör i avsnitt 5.4. avseende skälen för att avskaffa de aktuella bestämmelserna.

När det gäller tidigare meddelade s.k. pausserveringstillstånd ska betonas att det förstås är mycket viktigt att dessa gäller fortsatt även efter de aktuella lagändringarna, så att nuvarande innehavare av sådana tillstånd inte drabbas negativt av dessa. Detta bör förslagsvis nämnas i en kommande proposition.

2.6 Bestämmelsen om lämplighet från brandskyddssynpunkt

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.5 att bestämmelsen i 8 kap. 16 § alkohollagen om att lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt förtydligas genom att lämplighetskravet även ska omfatta andra utrymmen som används för servering.

Visita har inget att erinra mot den föreslagna bestämmelsen som sådan men vill poängtera vikten av att den inte får negativ påverkan avseende redan meddelade serveringstillstånd. Dvs. redan före bestämmelsens ikraftträdande meddelade serveringstillstånd måste även i relation till denna bestämmelse anses uppfylla gällande krav på brandsäkerhet och det bör förslagsvis nämnas i förarbetena.

2.7 Krav på godkännande av serveringstid vid cateringservering

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.6 att det förslag som tidigare lämnats i betänkandet En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23) avseende krav på godkännande av serveringstid vid catering i 8 kap. 4 § alkohollagen bör införas. Vidare föreslås ett förtydligande i bestämmelsen av att cateringservering med så kallat cateringtillstånd även kan ske utomhus.

Visita välkomnar ett förtydligande av att även andra serveringsutrymmen än lokaler - dvs. även utrymmen utomhus – kan godkännas för cateringverksamhet inom ramen för ett stadigvarande serveringstillstånd. Detta eftersom vissa kommuner har tolkat denna bestämmelse som att cateringservering endast kan bedrivas inomhus. Enligt Visitas uppfattning i och för sig en felaktig tolkning, vår bedömning är att lagstiftaren inte har avsett att begränsa cateringservering till servering inomhus, men ett förtydligande som det föreslagna skulle under alla förhållanden lösa den beskrivna problematiken.

När det gäller det föreslagna tillägget att inte bara lokalen eller utrymmet utan även den tid serveringen ska pågå för varje cateringtillfälle ska anmälas till och godkännas av kommunen noterar Visita att detta krav redan finns i 3 § 2 Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om anmälan av lokal för cateringverksamhet, kryddning av spritdryck för servering som snaps och provsmakning (FoHMFS 2014:8). Ändringen bör därför inte medföra betungande konsekvenser för företagen. Däremot ser Visita det som viktigt att kommunerna fortsatt hanterar anmälnings- och godkännandeprocessen på ett enkelt och smidigt sätt i syfte att underlätta för företagen.

2.8 Ändring av rubriken närmast före 8 kap. 14 § alkohollagen

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.7 – av tydlighetsskäl – att rubriken närmast före 8 kap. 14 § alkohollagen ändras från ”Lokaler och utrustning” till ”Serveringsutrymmen”.

Visita delar den bedömning som Förenklingsrådet gör i avsnitt 5.7. avseende skälen för den föreslagna ändringen.

2.9 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förenklingsrådet föreslår i avsnitt 5.8 att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026 men att äldre föreskrifter ska gälla fortfarande vid prövning i domstol av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Förenklingsrådet bedömer att det för serveringstillstånd som meddelats före ikraftträdandet av de föreslagna lagändringarna inte har identifierats några behov av särskilda övergångsbestämmelser. Enligt Förenklingsrådet kommer dessa tillstånd

alltjämt att gälla efter ikraftträdandet och då kravet på kök och matservering i nuvarande 8 kap. 15 § upphör gäller det således även för tidigare meddelade tillstånd. Förenklingsrådet framhåller att om en verksamhet däremot efter ikraftträdandet av lagändringarna bestämmer sig för att ta bort exempelvis ett befintligt kök kan det föranleda en s.k. ändringsanmälan till kommunen i enlighet med 9 kap. 11 § andra stycket alkohollagen.

Visita vill starkt betona vikten av det som Förenklingsrådet framhåller enligt ovan – dvs. att ett avskaffande av mat- och kökskraven i alkohollagen inte ska påverka giltigheten av de serveringstillstånd som meddelats före de lagändringarnas ikraftträdande samt att även sådana tidigare meddelade serveringstillstånd omfattas av de lättnader som sker genom de avskaffade mat- och kökskraven etc. Även tidigare meddelade s.k. pausseringstillstånd med som meddelats med stöd av det undantag från matkravet som finns i 8 kap. 15 § fjärde stycket alkohollagen måste såsom nämnts ovan gälla fortsatt även efter ett avskaffande av den bestämmelsen.

Det är alltså viktigt att det i vart fall i motivtext och/eller författningskommentarer i en kommande proposition tydligt framgår att tidigare meddelade serveringstillstånd – inklusive s.k. pausseringstillstånd – ska gälla fortsatt även efter lagändringarna och då också omfattas av de lättnader som görs i regelverket, så att inga problem eller felaktiga tolkningar uppstår till nackdel för företagen i dessa avseenden.

Visita önskar ett så snart ikraftträdande av de föreslagna lagändringarna som möjligt. Detta eftersom många företag kan ha ett intresse av att redan under sommaren 2026 – då många verksamheter har högsäsong under sommaren – anpassa sina verksamheter eller starta sådana utifrån de nya reglernas utformning. Ett ikraftträdande den 1 juli 2026 såsom Förenklingsrådet har föreslagit är ur dessa perspektiv väl sent. Vårt förslag är därför att lagändringarna om möjligt ska träda i kraft den 1 maj 2026.

2.10 Konsekvensutredning

Visita anser att den konsekvensutredning som Förenklingsrådet redovisar i avsnitt 6 är gedigen, fullödlig och fullt tillräcklig utifrån gällande krav på konsekvensutredningar för att kunna läggas till grund för förslag till riksdagen samt beslut om och genomförande av de aktuella ändringarna i alkohollagen.

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik